ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΙΣΠΑΝΙΑΣ – ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΙΣΠΑΝΙΑΣ 2009

ΑΕΠ 2009 σε σταθερές τιμές	*1,1 τρις.€*
Κατά κεφαλή ΑΕΠ 2009	*14.537*
Μεταβολή ΑΕΠ 2009/2008	*-3,8%*
Ξένες Άμεσες Επενδύσεις 2008	*37,7 δισ. $*
Πληθωρισμός	*-0,29%*
Εμπορικό Ισοζύγιο (Ιαν.-Νοέμ.2009)	*46 δισ.*
`Ανεργία	*18,2 %*

Πηγή : ΔΝΤ, Παγκόσμια Τράπεζα

2.ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Σε εκ. €	2006	2007	2008	% Μεταβολή 2008-2007	Ιαν.-Νοεμ 2008	Ιαν.-Νοεμ. 2009	% Μεταβολή Ιαν-Νοεμ. 08/09
Σύνολο ελληνικών εξαγωγών	673	580	505	-12,9%	479,9	318,9	-33.5 %
Σύνολο ελληνικών εισαγωγών	1.801	2.001	2.134	6,6%	2.007	1.601	-20,2%
Όγκος Εμπορίου	**2.474**	**2.581**	**2.639**	**2,2%**	**2486,9**	**1.919,9**	**-22,8%**
Εμπορικό Ισοζύγιο	**-1.128**	**-1.420**	**-1.629**	**14,7%**	**-1.527,1**	**-1.282.1**	**-16 %**
Ποσοστό κάλυψης εισαγωγών από εξαγωγές	**37,3%**	**28,9%**	**23,6%**	**-**	**23,9%**	**19,9%**	**-**

Πηγή : ΕΣΥΕ, Επεξεργασία Β4 Δ/νση

2.1- ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

- Αρνητικά συνεχίσθηκε για την χώρα μας το διμερές εμπόριο με την Ισπανία το 11μηνο 2009. Ο όγκος εμπορίου εμφάνισε πτώση κατά -22,8%. Ωστόσο χάρη στην σημαντική μείωση των εισαγωγών μας από την Ισπανία, το εμπορικό έλλειμμα εμφανίζεται μειωμένο κατά -16%. Συγκεκριμένα, οι ελληνικές εξαγωγές προς την Ισπανία, υποχώρησαν κατά την περίοδο Ιαν.-Νοεμβ. 2009 κατά -33,5% έναντι αντίστοιχης περιόδου ’08. Σε απόλυτες τιμές, οι εξαγωγές μας ανήλθαν σε 318,9 εκατ.€. Ταυτόχρονα,

οι ελληνικές εισαγωγές από την Ισπανία παρουσίασαν πτώση κατά -20,2%, το 11μηνο 2009, έναντι αντίστοιχης περιόδου του ’08. Σε απόλυτες τιμές ανήλθαν σε 1.601,7 εκ.€. Η Ελλάδα εξήγαγε στην Ισπανία το 11μηνο 2009, το 2,4% του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών, ενώ το ίδιο διάστημα η Ισπανία εξήγαγε στη χώρα μας ποσοστό ίσο με το 4,1% του συνόλου των εισαγωγών μας.

- Η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων στην ισπανική αγορά, όπως εμφαίνεται από τον αντίστοιχο δείκτη εξαγωγικού εμπορίου (η αξία των ισπανικών εισαγωγών από την Ελλάδα ως ποσοστό επί του ισπανικού ΑΕΠ), μειώθηκε. Η Ισπανία ήταν το 2008 ο 5^{ος} σημαντικότερος αποδέκτης ελληνικών προϊόντων από την Ευρωζώνη (8^{ος} στο ΕΕ-27) και 10^{ος} επί του συνόλου με μερίδιο 2.9% επί των συνολικών ελληνικών εξαγωγών. Αντιστοίχως τα στατιστικά στοιχεία, ιδωμένα από ισπανικής πλευράς, μας πληροφορούν ότι η Ελλάδα απορροφά το 1,2% των ισπανικών εξαγωγών ευρισκόμενη στην 17^{η} της γενικής κατάταξης, ενώ κατέχει το 0,15% των ισπανικών εισαγωγών ευρισκόμενη στην 62^{η} θέση.

- Οι κύριοι παράγοντες που επέδρασαν αρνητικά στη μείωση των ελληνικών εξαγωγών για το 2008 είναι : Η μεγάλη επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης της Ισπανίας (income effect) και πλέον ειδικότερα η μεγάλη κρίση στον τομέα των κατασκευών και δη των κατοικιών όπου μεγάλο ποσοστό των ελληνικών εξαγωγών κατευθύνεται αμέσως ή εμμέσως. Η μέση προς χαμηλή προστιθέμενη αξία των περισσοτέρων αγαθών που εξάγεται και η μεγάλη πτώση των εξαγωγών των προϊόντων πετρελαίου που ευθύνεται για το 60% των συνολικών απωλειών του εξαγωγικού τομέα.

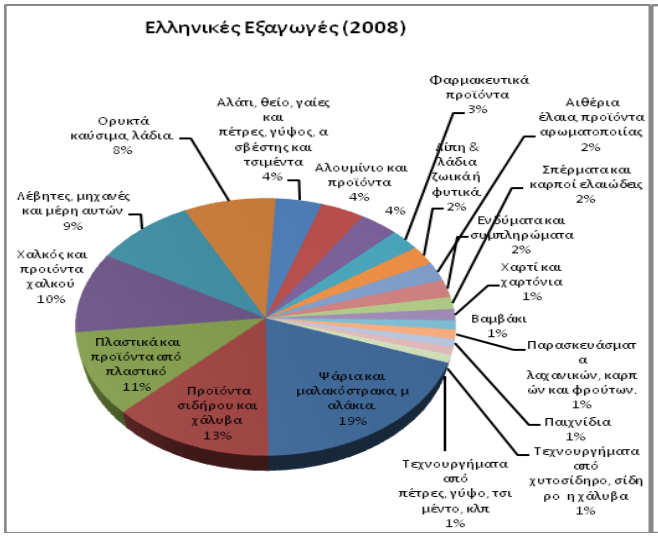

- Οι κυριότερες κατηγόριες εξαγωγών στην Ισπανία αφορούν τα προϊόντα ιχθυοκαλλιέργειας, με ποσοστό 16.8%, τα προϊόντα σιδήρου και χάλυβα με 11,3%, τα προϊόντα από πλαστικό με 9,3%, τα προϊόντα χαλκού με 8.9%, οι λέβητες και οι μηχανές με 8% και τα ορυκτά καύσιμα και λάδια με 7,3%.Τα προϊόντα ιχθυοκαλλιέργειας, τα φάρμακα, τα αιθέρια έλαια, τα ενδύματα και τα παρασκευάσματα λαχανικών και φρούτων παρουσίασαν αυξήσεις που όμως δεν στάθηκαν ικανές να αντισταθμίσουν την πτώση των άλλων προϊόντων και κυρίως αυτών που κατευθύνονται στο κλάδο των κατασκευών (με εξαίρεση πάντα την κατηγορία των πετρελαιοειδών) καθώς το σχετικό τους βάρος στο σύνολο των εξαγωγών είναι μικρό.

- Αντιθέτως στις κατηγορίες που η Ελλάδα εμφανίζει παραδοσιακά καλές εξαγωγικές επιδόσεις ήτοι τρόφιμα και ποτά, αγροτικά προϊόντα και καταναλωτικά βιομηχανικά είδη (κλωστοϋφαντουργικά, έτοιμα ενδύματα, υποδήματα) η διείσδυση στην ισπανική αγορά, παρά τις βελτιωμένες επιδόσεις ορισμένων κατηγοριών, είναι από μικρή έως ασήμαντη κυρίως λόγω της ανταγωνιστικότητας της ισπανικών προϊόντων.

- Από την εξέταση των πρώτων είκοσι ισπανικών εξαγόμενων προϊόντων παρατηρούμε ότι τα κεφαλαιουχικά και τα καταναλωτικά βιομηχανικά είδη καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις. Από την άλλη πλευρά η σύνθεση των ισπανικών εξαγωγών είναι κυρίως προϊόντα υψηλής-μέσης προστιθέμενης αξίας με υψηλή εισοδηματική ελαστικότητα.

2.2-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ

- Η ουσιαστική βελτίωση των εξαγωγών μας θα επέλθει όταν ανακάμψει ο κατασκευαστικός τομέας καθώς ένα αξιόλογο ποσοστό της τάξεως του 40% των ελληνικών εξαγωγών που εισέρχονται στην Ισπανία απορροφάται από τον κατασκευαστικό τομέα που τα τελευταία έτη γνώρισε πολύ μεγάλη άνθιση (σίδηρος και χάλυβας,λέβιτες-μηχανές,προιόντα χαλκού και πετρελαίου).

- Στα τελικά καταναλωτικά προϊόντα η χώρα μας δεν έχει πετύχει υψηλή διείσδυση των εμπορικών της σημάτων σε μία αγορά που θεωρείται ώριμη με υψηλό ανταγωνισμό και γι' αυτό δεν να πρέπει να αναμένονται θεαματικές εξελίξεις. Εντούτοις τα τελευταία έτη ορισμένες ελληνικές επιχειρήσεις όπως **Κορρές, Apivita, Intralot** κατόρθωσαν να διεισδύσουν επιτυχώς στην Ισπανική αγορά με προϊόντα που απευθύνονται σε μη παραδοσιακούς τομείς που αυξάνουν το μερίδιο τους στο σύνολο των καταναλωτικών δαπανών. Δεδομένου ότι υπάρχει δυνατότητα από πλευράς και άλλων ελληνικών επιχειρήσεων θα μπορούσαν να πολλαπλασιαστούν τέτοιες επιτυχημένες περιπτώσεις. Απαιτείται όμως έξυπνο marketing για να ξεπερασθεί η μικρή αναγνωρισιμότητα των ελληνικών εμπορικών σημάτων.

3. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

3.1. ΙΣΠΑΝΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Την τελευταία 5ετία, οι συνολικές ισπανικές επενδύσεις στην ΕΕ-27, έφθασαν **στα 180 δισ. €.** Η χώρα μας προσέλκυσε για το εξεταζόμενο χρονικό διάστημα, ποσό 1,3 δισ. €, ήτοι το 0,7% των ισπανικών επενδυτικών κεφαλαίων που κατευθύνθηκαν στην ΕΕ-27.
- Τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται αξιοσημείωτες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες των Ισπανών κυρίως σε τομείς όπου έχουν βελτιώσει τις επιδόσεις τους και έχουν αποκτήσει αξιόλογη πείρα. Συγκεκριμένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζεται τα τελευταία χρόνια κυρίως στους τομείς του εμπορίου, της παραγωγής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (**Iberdrola, Gamesa, OPDE**), του φυσικού αερίου **(Endesa Hellas)** και των κατασκευών(**Cintra και ACS**). Οι προοπτικές για περαιτέρω αύξηση των επενδύσεων από την Ισπανική πλευρά φαίνεται να είναι θετικές και το γεγονός αυτό θα πρέπει να τις κατατάξει στην πρώτη θέση των προτεραιοτήτων μας

- Ειδικότερα στον τομέα των ανανωεώσιμων πηγών ενέργειας η Ισπανική **Iberdrola**,(δεύτερη ισπανική εταιρία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας), συμφώνησε με την ελληνική **Rokas** Α.Ε, την μεγαλύτερη ελληνική εταιρία στην παραγωγή αιολικής ενέργειας, για τη εξαγορά του 49,9% του κεφαλαίου της, περί τα 85 εκ. Ευρώ. Μέχρι και τις 24 Δεκεμβρίου 2008 η Iberdrola Renovables είχε αποκτήσει το 96,60% των κοινών μετοχών της Ρόκκας. Η εταιρεία Ρόκας έχει ήδη εγκατεστημένα 15 αιολικά πάρκα σε περιοχές της Κρήτης, Εύβοιας, Θράκης, Κω και Λέρου, συνολικής ισχύος 200 MW.

- Επίσης η **Endesa** (6η εταιρεία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρώπη) έχει με την σειρά της ένα επιχειρησιακό πρόγραμμα σύμφωνα με το οποίο το 2015 θα κατέχει το 15% (περίπου 3 GW) της αγοράς της ηλεκτρικής ενέργειας στην χώρα μας στους τομείς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας όπως επίσης στον γαιάνθρακα και το φυσικό αέριο. Η εν λόγω εταιρεία έχει από κοινού με τον **Όμιλο Μυτιληναίου** ιδρύσει κοινοπραξία (**Endesa Hellas**) της οποίας ελέγχει το 50.01. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι η Endesa εξαγοράστηκε το 2007 από τον Ιταλικό όμιλο **Enel** σε ποσοστό 67%. Με την σειρά του ο Όμιλος Enel δραστηριοποιείται στην ελληνική αγορά μέσω της εταιρείας **Enelco** της οποίας ελέγχει το 75% (το υπόλοιπο ποσοστό κατέχει ο **Όμιλος Κοπελούζου**).

- Στον χώρο του λιανικού εμπορίου οι μεγάλες εμπορικές ισπανικές αλυσίδες εγκαθίστανται με γρήγορους ρυθμούς στην ελληνική αγορά όπως για παράδειγμα ο Όμιλος εταιρειών **Inditex** (έτοιμα ενδύματα**)** έχει ιδρύσει 130 καταστήματα εκ των οποίων 50 είναι της γνωστής φίρμας **Zara .**Η εταιρεία **Mango** δραστηριοποιείται στον ίδιο χώρο με 12 καταστήματα σε έξι διαφορετικές πόλεις. Από το 2005 το ισπανικό πολυκατάστημα **El Corte Ingles** με 4 καταστήματα μόδας της αλυσίδας **Sfera** στην Αθήνα και την Θεσσαλονίκη. Παράλληλα η ισπανική εταιρεία **Loewe** διαθέτει τα προϊόντα της σε 5 σημεία πώλησης στην Αθήνα . Η Καταλανική εταιρεία **Tous** δραστηριοποιείται με ιδιαίτερη επιτυχία στην Ελληνική αγορά με 5 καταστήματα στην Αθήνα και 2 στην Θεσσαλονίκη. Η εταιρία ειδών υγιεινής και πλακιδίων **Porcelanosa** έχει ανοίξει στην Ελλάδα δύο καταστήματα/εκθέσεις. Στον τομέα των πολυκαταστημάτων τροφίμων και ποτών δραστηριοποιείται η **Herba Hellas** η οποία ανήκει στο μεγαλύτερο Όμιλο τροφίμων της Ισπανίας **Erva Puleva**.

- Στον τομέα των κατασκευών η κοινοπραξία των Ισπανικών εταιρειών **Cintra και ACS** και της Ελληνικής ΓΕΚ (με ισόποση συμμετοχή) έχει αναλάβει να κατασκευάσει τμήματα των αυτοκινητοδρόμων Ιονία Οδός – Αντίρριο- Ιωάννινα και ΠΑΘΕ περιοχή Μαλλιακού συνολικού μήκους 378,7 χλμ. Η κοινοπραξία θα έχει την εκμετάλλευση των έργων έως το 2037. Επίσης η Η **ACS** έχει αναλάβει μελέτη για την κατασκευή του αυτοκινητοδρόμου Ε-65 στην Κεντρική Ελλάδα.

- Στον τραπεζικό τομέα το 2004 εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα η εταιρία **UCI**, (**unidad de credito immobiliario)** η οποία ελέγχεται από κοινού από την Ισπανική **Banco Santander** (η μεγαλύτερη Ισπανική τράπεζα) και την Γαλλική **BNP.**

- Άλλες εταιρείες που έχουν παρουσία σε διάφορους κλάδους είναι: Η **Teka Hellas** στον εξοπλισμό κουζίνας, η **Urbaser** στον τομέα επεξεργασίας αστικών λυμάτων, η αντιπροσωπεία της αυτοκινητοβιομηχανίας **SEAT, Seat Technocar,** η **UEE** (Union Espanola de Explosivos) στον χώρο των εκρηκτικών υλών για ειρηνική χρήση, η **Aister** στον εξοπλισμό ναυπηγείων, η **Macpuar Hellas** στον μηχανολογικό εξοπλισμό (ανυψωτικά μηχανήματα, κυλιόμενες σκάλες) και η **Hellenic Tanneries** στα δέρματα.

- Τέλος τον Μάιο του 2005 η Ελληνική Αεροπορική Εταιρία υπέγραψε Memorandum of Understanding με την ισπανική **INDRA ESPACIO S.A**. για την παροχή υπηρεσιών ύψους 50 εκατ. Ευρώ.

3.2 . ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ

- Σύμφωνα με στοιχεία του ΕΛΚΕ, οι συνολικές ελληνικές επενδύσεις στην Ισπανία έως και το 2007 είχαν ανέλθει στα 158 εκ. €. Σύμφωνα όμως με ισπανικά στατιστικά στοιχεία την περίοδο 1993-2007 οι ελληνικών συμφερόντων πραγματοποιηθείσες επενδύσεις ανήλθαν **σε 37,46 εκ**. €. Πιο συγκεκριμένα οι ελληνικές επενδύσεις αφορούν τους τομείς της βιομηχανίας (**Αργυρομελλευμάτων και Βαρυτίνης, Ελληνικοί Λευκόλιθοι**), των τροφίμων (**Elbisco Group**), των αρδευτικών συστημάτων, του λιανικού εμπορίου με την μέθοδο της δικαιόχρησης **(Folli-Follie, MAXI),**των ιχθυοκαλλιεργείων (**Νηρέας**), των συσκευασιών (**Crown Hellas, Μαίλλης**), των κεραμικών **(Όμιλος Χατζηγεωργίου**), των πλαστικών σωλήνων(**Πετζετάκη**ς),των ναυπηγείων (**Όμιλος Λασκαρίδης),**της κατασκευής επαγγελματικών ψηγείων **(Frigoglas**s), των λογισμικών (**INTRALOT)**, του εμπορίου σπόρων (Όμιλος Σπύρου), της αρτοβιομηχανίας **(Όμιλος Vivartia),** και των καλλυντικών **(Apivita,Κορρές).**

- Σύμφωνα με ανακοίνωση του Γενικού Δ/ντή της Ένωσης Εταιρειών Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας της Βαλένθια, κατά την επίσκεψη επιχειρηματιών του κλάδου στη χώρα μας (Μάιος 2009), κατέληξαν σε συμφωνίες με ελληνικές εταιρείες για την υλοποίηση κοινών προγραμμάτων, ύψους άνω των 20 εκ. €. Ο εν λόγω παράγων υπογράμμισε επίσης ότι η Ελλάδα αποτελεί σημαντικό πεδίο για την πραγματοποίηση επενδύσεων εκ μέρους ισπανικών εταιρειών, εφόσον παρουσιάζει αξιοσημείωτες ευκαιρίες στον τομέα των ΑΠΕ και περισσότερο στον τομέα της αιολικής ενέργειας, λόγω των κατάλληλων φυσικών συνθηκών.

3.3. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΞΕΝΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- **Τουρισμός** (κατασκευή μαρίνων, golf resorts , ξενοδοχειακών συγκροτημάτων, και γενικότερα αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρουν οι αναπτυσσόμενες νέες μορφές τουρισμού, όπως για παράδειγμα ο συνεδριακός τουρισμός, τα κέντρα θαλασσοθεραπείας, ο οικοτουρισμός, αθλητικός τουρισμός κλπ.)
- **Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας** (κατασκευή φωτοβολταϊκών και αιολικών πάρκων, μονάδες παραγωγής γεωθερμικής και υδροηλεκτρικής ενέργειας, παραγωγής βιολογικών καυσίμων). **Περιβαλλοντική διαχείριση** (εκσυγχρονισμός και κατασκευή νέων μονάδων ανακύκλωσης δημοτικών απορριμμάτων , μονάδες αφαλάτωσης και βιολογικού καθαρισμού υδάτων)
- **Τηλεπικοινωνίες** (ανάπτυξη λογισμικού, υπηρεσίες broadband, εφαρμοσμένης έρευνας στους τομείς της νανοτεχνολογίας και της μικροηλεκτρονικής).
- **Τρόφιμα &** Ποτά (προϊόντα βιολογικής παραγωγής , σοκολατοβιομηχανία, παραδοσιακά μεσογειακά προϊόντα όπως για παράδειγμα η μαστίχα ,γλυκά κουταλιού, παιδικές τροφές , κατεψυγμένα γεύματα , λικέρ, φρουτοχυμοί.)

4-ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

- Στον τομέα του **τουρισμού** από την Ισπανία προς την Ελλάδα, θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι παρουσιάζεται μια αυξητική τάση τα τελευταία έτη, η δε σύνθεση των ισπανών τουριστών, κρινόμενη σε επίπεδο μόρφωσης και εισοδήματος είναι πολύ καλή. Το γεγονός αυτό είναι ιδιαίτερα θετικό για την συνέχιση της αυξητικής τάσης του τουριστικού ρεύματος προς την Ελλάδα καθώς η πλειονότης των Ισπανών επισκεπτών ενδιαφέρεται κυρίως να γνωρίσει την πολιτιστική κληρονομιά της χώρα μας και όχι να απολαύσει μόνο τις φυσικές καλλονές της που άλλωστε υπάρχουν σε παραπλήσιο επίπεδο στην χώρα τους. Κατά συνέπεια η προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, καθώς και η ανάπτυξη εξειδικευμένων μορφών τουρισμού όπως οι κρουαζιέρες, οι εκδρομές με σκάφη αναψυχής, , ο εκπαιδευτικός τουρισμός κλπ, θα συμβάλλουν στην περαιτέρω προώθηση του τουρισμού από την Ισπανία προς την Ελλάδα.

- Η **Ελλάδα** βρίσκεται στη 10η θέση προτίμησης των Ισπανών τουριστών. Τα στοιχεία αφίξεων του αεροδρομίου Ελ. Βενιζέλος έδειξαν αύξηση της τουριστικής κίνησης από την Ισπανία προς την Ελλάδα το 2008. Οι Ισπανοί που επισκέφθηκαν την χώρα μας το 2007, ήταν **237.857.**

- Στο χρηματοδοτούμενο από την ισπανική κυβέρνηση, πρόγραμμα προσέλκυσης τουριστών άνω των 55 ετών, με 150 € για κάθε τουρίστα, κατά τις περιόδους με χαμηλή τουριστική κίνηση, η Ελλάδα έχει πραγματοποιήσει το 33% των κρατήσεων. Από τις 24.000 κρατήσεις, οι 8.000 κρατήσεις πραγματοποιήθηκαν από την Ελλάδα, για το πρόγραμμα "Tourismo Señor", κάτι που έχει δημιουργήσει ιδιαίτερη εντύπωση στην Γραμματεία Τουρισμού μιάς και η Ελλάδα δεν αποτελεί σημαντική χώρα προέλευσης για τον Ισπανικό τουρισμό.